

УДК 615.32:581.192

**ПРАКТИКА З ФАРМАКОГНОЗІЇ В БОТАНІЧНОМУ
САДУ НФАУ**

Вельма В.В., Кисличенко В.С.

Кафедра хімії природних сполук

Завершальним етапом вивчення дисциплін «Фармакогнозія» та «Фармакогнозія з основами фітокосметики» для студентів фармацевтичного, медико-фармацевтичного та факультету з підготовки іноземних громадян на кафедрі хімії природних сполук є навчальна та виробнича практика з фармакогнозії. Метою даної практики є удосконалення теоретичних знань та практичних навичок, набутих студентами під час вивчення дисциплін, а саме з ідентифікації лікарських рослин у природі, правил заготівлі, сушіння та переробки різних видів ЛРС, правил техніки безпеки при роботі з ЛРС, яке містить серцеві глікозиди, алкалоїди, кумарини та ін., системи заходів щодо концепції природозберігання та раціонального використання дикорослих лікарських рослин.

Більшість студентів проходять практику у ботанічному саду НФаУ. У нашому ботанічному саду вирощуються рослини – джерела усіх класів БАР, які студенти вивчали протягом навчальної дисципліни. У саду є рослини однорічні та багаторічні трав'янисті, ліани, чагарники, напівкущі, дерева. Флора ботанічного саду представлена дикорослими (дурман звичайний, барвінок малий, суниця лісові, підбіл звичайний, хміль звичайний, види шипшини, сосна звичайна), культивованими (види наперстянки, льон звичайний, м'ята перцева, лаванда вузьколиста, мачок жовтий, ромашка лікарська, солодка гола) та інтродукованими (аронія чорноплідна, види ехінацеї) видами різних кліматичних зон. Створені умови для вирощування рослин різних фітоценозів України, зокрема водно-болотного (наприклад, лепехи звичайної). Крім того, на систематичній ділянці ростуть і неофіційні лікарські рослини (конюшина лугова, види маслинки).

На фармакопейній ділянці та арборетумі рослини розміщені згідно свого хімічного складу, тобто за основними класами діючих речовин: вуглеводами, ліпідами, вітамінами, фенольними сполуками, терпеноїдами та алкалоїдами. Також студенти можуть ознайомитися з рослинами, які є домішками до офіційних лікарських рослин, що дозволить у майбутньому застосувати надбані знання на практиці.

Під час проходження практики студенти заготовляють гербарні зразки ЛР та лікарську рослинну сировину, а також ведуть щоденник з практики, у якому фіксують види виконаних робіт і дають характеристику рослинам, що містять різні групи БАР. В кінці студенти складають звіт про проходження практики.

Для одержання заліку студенти повинні здати теоретичну (питання стосовно основ заготівельного процесу) та практичну частини (здача гербаріїв ЛР та зразків ЛРС) практики.

Література:

1. Ресурсознавство лікарських рослин. Посібник для студентів спеціальності «Фармація» / В. С. Кисличенко, Л. В. Ленчик, О. М. Новосел та ін. – Х. : Вид-во НФаУ, 2015. – 136 с.
2. Фармакогнозія : базовий підруч. для студ. вищ. фармацев. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – 736 с.
3. Щоденник навчальної практики з фармакогнозії: методична розробка кафедри хімії природних сполук. – Харків : Райдер, 2012. – 22 с.

УДК 615.32

ПРАКТИКА З ФАРМАКОГНОЗІЇ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Миرونчук І.П., Вельма В.В.

Кафедра хімії природних сполук

Рельєф Рівненщини розділяють на три частини: Волинське лісове плато, Полісся і Мале Полісся. Флора області нараховує більше 1,6 тисяч видів вищих рослин, серед яких кількісно переважають ліси та інші лісовкриті площі. На Волинському лісовому плато найбільш поширені листяні ліси, на Поліссі найчастіше зустрічаються соснові та сосново-дубові ліси, а Мале Полісся відрізняється наявністю дубово-соснових лісів з більш багатим трав'яним покривом, порівняно з Поліссям.

Ліси є найважливішим та найскладнішим рослинним угрупованням. Вони переважно розміщені в північній частині області. У лісовому фонді провідна роль належить хвойним породам дерев (68 %), з яких м'яколисті складають 21 %, твердолисті – 11 %. У природному складі деревної рослинності переважають сосна звичайна (69 % лісовкритої площі), дуб звичайний (10 %), берези види (10 %) та вільха чорна (8 %). Інші породи (граб, осика, ясен, ялина та ін.) займають незначні площі. Серед рослин зустрічаються рідкісні, 75 видів судинних рослин та грибів області занесено до Червоної книги України. Серед тих, які вивчаються в курсі фармакогнозії, це скополія карніолійська, товстянка звичайна, росичка англійська (росичка довголиста), горицвіт весняний, аконіт опушеноплодий, баранець звичайний та багато інших рослин.

Практику з фармакогнозії було пройдено у спеціалізованому сільськогосподарському виробничому кооперативі «Радивилівський лісгосп». Радивилівський район, нажаль, є одним з найменш заліснених регіонів Рівненщини, не зважаючи на його розташування у межах Малого Полісся.